ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՈՐՈՇՈՒՄԸ

2025 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒՆԻՍԻ 30-ԻՆ ՍՏՈՐԱԳՐՎԱԾ «ԽՈՇՈՐ ԿԱՏՎԱԶԳԻՆԵՐԻ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՇԻՆՔԻ ՀԻՄՆԱԴՐՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ» ՇՐՋԱ-ՆԱԿԱՅԻՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐՈՒՄ ԱՄՐԱԳՐՎԱԾ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ՝ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՈՐԾՈՎ

Քաղ. Երևան 3 փետրվարի 2026 թ.

Սահմանադրական դատարանը՝ կազմով.

նախագահող՝ Արման Դիլանյանի,

դատավորներ՝ Արտակ Զեյնալյանի (զեկուցող),
Հրայր Թովմասյանի,
Դավիթ Խաչատուրյանի,
Երվանդ Խունդկարյանի,
Հովակիմ Հովակիմյանի,
Էդգար Շաթիրյանի,
Սեդա Սաֆարյանի,
Արթուր Վաղարշյանի,

մասնակցությամբ (գրավոր ընթացակարգի շրջանակներում)՝

Կառավարության ներկայացուցիչ՝ Շրջակա միջավայրի նախարարի
տեղակալ Արամ Մեյմարյանի,

համաձայն Սահմանադրության 168-րդ հոդվածի 3-րդ կետի, 169-րդ հոդվածի 3-րդ մասի, ինչպես նաև «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 40 և 74-րդ հոդվածների,

դռնբաց նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «2025 թվականի հունիսի 30-ին ստորագրված «Խոշոր կատվազգիների հարցերով միջազգային դաշինքի հիմնադրման վերաբերյալ» շրջանակային համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունների՝ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Կառավարությունն իր՝ 2025 թվականի նոյեմբերի 20-ի N 1628-Ա որոշմամբ հավանություն է տվել «2025 թվականի հունիսի 30-ին ստորագրված «Խոշոր կատվազգիների հարցերով միջազգային դաշինքի հիմնադրման վերաբերյալ» շրջանակային համաձայնագիրը վավերացնելու մասին» օրենքի նախագծի վերաբերյալ Կառավարության օրենսդրական նախաձեռնությանը և որոշել է նշված համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունների՝ Սահմանադրությանը համապատասխանությունը որոշելու նպատակով դիմել Սահմանադրական դատարան:

Գործի քննության առիթը Կառավարության՝ 2025 թվականի նոյեմբերի 21-ին Սահմանադրական դատարան մուտքագրված դիմումն է:

Ուսումնասիրելով վերոնշյալ համաձայնագիրը, հետազոտելով սույն գործով Կառավարության ներկայացուցչի գրավոր բացատրությունը և գործում առկա մյուս փաստաթղթերը՝ Սահմանադրական դատարանը **Պ Ա Ր Զ Ե Ց .**

1. «Խոշոր կատվազգիների հարցերով միջազգային դաշինքի հիմնադրման վերաբերյալ» շրջանակային համաձայնագիրը (այսուհետ՝ Համաձայնագիր) ստորագրվել է 2025 թվականի հունիսի 30-ին Երևանում՝ Հայաստանի և Հնդկաստանի միջև հարաբերությունների հետագա ընդլայնման անհրաժեշտությամբ պայմանավորված՝ երկու երկրների միջև շրջակա միջավայրի ոլորտում համագործակցության զարգացմանն ու խորացմանը նպաստելու, համատեղ հետազոտությունների ու մոնիթորինգի իրականացման, ինչպես նաև կատվազգիների պաշտպանությանն

ուղղված միջոցառումների կատարելագործման նպատակով:

2. Համաձայնագրով հիմնադրվում է Խոշոր կատվազգիների հարցերով միջազգային դաշինք (այսուհետ՝ ԽԿՄԴ/կազմակերպություն), որը Համաձայնագրի դրույթներին համապատասխան՝ հիմնվում է որպես միջկառավարական կազմակերպություն, և որի միջոցով Կողմերը համատեղ կարգավորում են աշխարհի՝ յոթ (7) հիմնական խոշոր կատվազգիների՝ վագրերի, առյուծների, հովազների, ձյունահովազների, պումաների, յագուարների և չիտաների պաշտպանության և պահպանության, ինչպես նաև սոցիալ-բնապահպանական ապագայի ապահովման ընդհանուր մարտահրավերները և աջակցում են կլիմայական տարատեսակ փոփոխությունների անբարենպաստ ազդեցությունները մեղմելու գործընթացին:

3. Համաձայնագրով սահմանվում է, որ կազմակերպությունը պետք է օժտված լինի իրավասուբյեկտությամբ, ինչպես նաև պետք է ունենա այնպիսի իրավունակություն, որը կարող է անհրաժեշտ լինել իր գործառույթների և նպատակների իրագործման համար, մասնավորապես՝ համաձայնագրեր և պայմանագրեր կնքելու, շարժական և անշարժ գույք ձեռք բերելու և օտարելու, ինչպես նաև դատական վարույթ հարուցելու և այդ վարույթի ընթացքում պաշտպանության համար:

4. Համաձայնագրով սահմանվում է, որ կազմակերպության հիմնական կառույցներն են Վեհաժողովը և Քարտուղարությունը, ինչպես նաև Համաձայնագրի VII հոդվածին համապատասխան՝ կարող են ստեղծվել օժանդակ մարմիններ Վեհաժողովի կողմից հավանության արժանանալու դեպքում:

5. Համաձայնագրով Հայաստանի Հանրապետությունը՝ փոխադարձության հիման վրա, ստանձնում է հետևյալ պարտավորությունները.

5.1. Հայաստանի Հանրապետության գործողությունները համակարգել այնպիսի ծրագրերի և գործողությունների միջոցով, որոնք ուղղված կլինեն բնակավայրերի, որսի և խոշոր կատվազգիների վիճակի բարելավմանը, այդ թվում՝ խոշոր

կատվազգիների պաշտպանությանը և պահպանությանը, նորարարություններին, հետազոտություններին, զարգացմանը, ինչպես նաև կարողությունների զարգացմանը և նշված ջանքերը գործադրելով՝ սերտորեն համագործակցել և ձգտել փոխշահավետ հարաբերություններ հաստատել համապատասխան հաստատությունների, կազմակերպությունների, պետական և մասնավոր շահագրգիռ Կողմերի և անդամ չհանդիսացող երկրների հետ (հոդված IV, կետեր 1 և 2),

5.2. ներկայացնել և թարմացնել խոշոր կատվազգիների պաշտպանության և պահպանության ծրագրերի վերաբերյալ համապատասխան տեղեկատվությունը, և այդ նպատակներով ձգտել, որ ԽԿՄԴ համատեղ գործողությունները լինեն շահավետ, ինչպես նաև իրականացնել ծրագրի՝ փոխադարձաբար համաձայնեցված վերլուծական, ներառյալ՝ դրա կարիքների և նպատակների, ներպետական միջոցների և ձեռնարկված կամ ձեռնարկվելիք գործողությունների քարտեզագրում՝ արժեշղթայի և տարածման գործընթացում նշված նպատակներն իրագործելու համար (հոդված IV, կետ 3),

5.3. նշանակել ԽԿՄԴ ազգային համակարգող մարմին, որը Կողմերի միջև հանդես կգա որպես ԽԿՄԴ թղթակիցների մշտական ցանց (հոդված IV, կետ 4),

5.4. Վեհաժողովում նշանակել Հայաստանի Հանրապետության մեկ (1) ներկայացուցիչ մեկ ձայնի իրավունքով (հոդված VII, կետեր 2 և 9),

5.5. ջանքեր գործադրել ԽԿՄԴ-ի կողմից տրամադրվող ֆինանսական կամ օժանդակության այլ տեսակների առավել արդյունավետ օգտագործման համար և այդ օժանդակությունն օգտագործել միայն նախատեսված նպատակներն իրագործելու համար (հոդված IX, կետ 5),

5.6. ԽԿՄԴ-ին տեղեկություն տրամադրել նաև այն դեպքում, եթե Հայաստանի Հանրապետությունն աշխատում է անդամ չհանդիսացող որևէ այլ կազմակերպության/երկրի/անդամ չհանդիսացող պետության հետ, կամ եթե բացի ԽԿՄԴ-ի կողմից տրամադրվող աջակցությունից՝ խոշոր կատվազգիների պաշտպանության և պահպանության նպատակով որևէ այլ աղբյուրից ստացվում է աջակցություն որևէ այլ ձևով (հոդված XVI, կետ 2):

6. Համաձայնագրի համաձայն՝ ԽԿՄԴ ծրագիրն այնպիսի գործողությունների, նախագծերի և գործունեության ամբողջություն է, որոնք Կողմերը համակարգված եղանակով իրականացնում են Քարտուղարության աջակցությամբ՝ Համաձայնագրի III և IV հոդվածներում սահմանված նպատակներին հասնելու և ուղղորդող սկզբունքները պահպանելու նպատակով: Ծրագրերը կազմված են այնպես, որ ապահովեն առավելագույն մասշտաբի ազդեցություն և հնարավորինս մեծ թվով Կողմերի մասնակցություն: Դրանք ներառում են պարզ, չափելի, իրագործելի, համապատասխան և ժամկետներով պայմանավորված նպատակներ:

Ծրագրի հետ կապված առաջարկները մշակվում են Կողմերի ազգային համակարգող բոլոր մարմինների միջև բաց խորհրդակցությունների միջոցով՝ Քարտուղարության աջակցությամբ, և հիմնված են Կողմերի կողմից տրամադրվող տեղեկությունների վրա: Ծրագրի առաջարկը կարող է ներկայացվել առնվազն երկու Կողմերի կամ Կողմերի խմբերի միջև, կամ Քարտուղարությունը կարող է համալիր գործողությունների ծրագիր (ԳԾ) ներկայացնել, որը ներառում է այն նպատակները, որոնց վերջինս ակնկալում է հասնել՝ ԽԿՄԴ նպատակներին համապատասխան: Քարտուղարությունն ապահովում է, որ ԽԿՄԴ բոլոր ծրագրերը համաձայնեցված լինեն:

7. Կազմակերպության գլխամասային գրասենյակները, այդ թվում՝ Քարտուղարությունը, գտնվում են Հնդկաստանի Հանրապետությունում: Կազմակերպության պաշտոնական լեզուն անգլերենն է, և Կազմակերպությունն ունի դրոշ և խորհրդանշան:

8. Քարտուղարության և Վեհաժողովի գործառական ծախսերը, ինչպես նաև օժանդակ գործառույթների և միջոլորտային գործունեության հետ կապված մյուս բոլոր ծախսերը կազմում են ԽԿՄԴ բյուջեն: Ծախսերը ծածկվում են Կողմերից, ՄԱԿ-ից և դրա ներկայացուցիչներից, ինչպես նաև շահագրգիռ այլ երկրներից և կազմակերպություններից ստացված կամավոր ներդրումների հաշվին, պետական (մասնավոր) ոլորտների նախաձեռնություններից ստացվող կամավոր ներդրումների

հաշվին, կորպորատիվ սոցիալական պատասխանատվության և հնարավոր այլ աղբյուրների հաշվին, Վեհաժողովի կողմից հաստատված կոնկրետ գործունեությունից գոյացող եկամուտների հաշվին:

Հնդկաստանի Հանրապետության կառավարությունը 5 տարվա ընթացքում 18 միլիոն ԱՄՆ դոլարի (մոտավոր) չափով ներդրում է հատկացնելու ԽԿՄԴ-ին՝ հիմնական ֆոնդի ստեղծման, ենթակառուցվածքների կառուցման և շարունակական ծախսերի համար:

9. Համաձայնագրի XVI հոդվածը սահմանում է մտավոր սեփականության իրավունքներին առնչվող կարգավորումները, համաձայն որի՝ մտավոր սեփականության իրավունքները՝ կապված հետազոտական և տեխնոլոգիական որևէ զարգացման կամ ապրանքների մշակման կամ ծառայությունների մատուցման հետ, որոնք Կողմերի կողմից իրականացվում են համատեղ, կամ հետազոտության արդյունքները, որոնք ստացվել են Կողմերի կողմից համատեղ գործունեություն իրականացնելու ընթացքում գործադրված ջանքերի արդյունքում, պետք է լինեն Կողմերի ընդհանուր սեփականությունը՝ յուրաքանչյուր դեպքում փոխադարձաբար համաձայնեցված պայմաններով:

Մտավոր սեփականության իրավունքները՝ կապված հետազոտական և տեխնոլոգիական որևէ զարգացման կամ ապրանքների մշակման կամ ծառայությունների մատուցման հետ, որոնք մեկ Կողմն իրականացնում է միայնակ և ինքնուրույն, կամ առանձին հանդես եկող Կողմի միայնակ և ինքնուրույն ջանքերի արդյունքում ստացված հետազոտության արդյունքները պետք է լինեն համապատասխան Կողմի սեփականությունը:

Համաձայնագրին համապատասխան՝ ԽԿՄԴ-ի աջակցությամբ իրականացվող ցանկացած տեսակի հայտնագործությունների կամ աշխատանքի նկատմամբ արտոնագրային իրավունքները, հեղինակային իրավունքները կամ նմանատիպ այլ իրավունքներ պատկանում են ԽԿՄԴ-ին, եթե որևէ կոնկրետ դեպքում այլ համաձայնություն առկա չէ:

Կազմակերպության անվան, պատկերանշանի և (կամ) պաշտոնական խորհրդանշանի կիրառումը կազմակերպությանը չառնչվող որևէ հրատարակության, փաստաթղթի և (կամ) ամսագրի վրա՝ առանց Վեհաժողովի նախնական հաստատման, արգելվում է:

10. Համաձայնագրով սահմանվում է, որ Համաձայնագիրն ուժի մեջ է մտնում վավերացման, ընդունման կամ հաստատման ենթակա հինգերորդ (5-րդ) փաստաթուղթը, այդ թվում՝ Հնդկաստանի Հանրապետության փաստաթուղթն ի պահ հանձնելու ամսաթվից հետո՝ տասնհինգերորդ (15-րդ) օրը: Անդամակցությունը բաց է ՄԱԿ-ի անդամ բոլոր պետությունների համար:

Դիմումին կից ներկայացված՝ Համաձայնագրի ուժի մեջ մտնելու կարգի վերաբերյալ Արտաքին գործերի նախարարության տեղեկանքի համաձայն՝ 2025 թ. հոկտեմբերի 10-ի դրությամբ հնդկական կողմից չի ստացվել ծանուցում՝ Համաձայնագրի ուժի մեջ մտնելու համար նախատեսված ներպետական ընթացակարգերի կատարման մասին:

11. Սահմանադրական դատարանը հարկ է համարում արձանագրել, որ Համաձայնագրի XVI հոդվածում ամրագրված ***«հեղինակային իրավունքներ»*** եզրույթը Հայաստանի Հանրապետության օրինաստեղծ ու իրավակիրառական պրակտիկայում, ինչպես նաև միջպետական հարաբերություններում պետք է մեկնաբանվի ու կիրառվի բացառապես հեղինակային իրավունքի մաս կազմող ***բացառիկ գույքային իրավունքների*** համատեքստում՝ ապահովելով Սահմանադրությամբ նախատեսված **կարծիքի արտահայտման և ստեղծագործության ազատության, մտավոր սեփականության իրավունքի** (Սահմանադրության 42, 43-րդ հոդվածներ և 60-րդ հոդվածի 7-րդ մաս) ու **դրանցից բխող**, Հայաստանի Հանրապետության կողմից վավերացված միջազգային պայմանագրերով («Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» կոնվենցիայի 8 և 10-րդ հոդվածներով, «Գրական և գեղարվեստական երկերի պահպանության մասին» 1886 թվականի սեպտեմբերի 9-ին Բեռնում ստորագրված կոնվեն-

ցիայով, 1996 թվականի դեկտեմբերի 20-ին Ժնևում ստորագրված՝ Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպության հեղինակային իրավունքի պայմանագրով և այլն), ինչպես նաև ներպետական օրենսդրությամբ երաշխավորվող այնպիսի **բացառիկ անձնական ոչ գույքային իրավունքների պաշտպանությունը**, ինչպիսիք են հեղինակության, հեղինակի անվան, հեղինակի համբավի և արժանապատվության, հրապարակման և հետկանչի իրավունքները:

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից և ղեկավարվելով Սահմանադրության 168-րդ հոդվածի 3-րդ կետով, 170-րդ հոդվածի 1-ին և 4-րդ մասերով, ինչպես նաև «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 63, 64 և 74-րդ հոդվածներով՝ Սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց** .

1. 2025 թվականի հունիսի 30-ին ստորագրված «Խոշոր կատվազգիների հարցերով միջազգային դաշինքի հիմնադրման վերաբերյալ» շրջանակային համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունները համապատասխանում են Սահմանադրությանը:

2. Սահմանադրության 170-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սույն որոշումը վերջնական է և ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ **Ա. ԴԻԼԱՆՅԱՆ**

3 փետրվարի 2026 թվականի
ՍԴՈ-1813